

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 1, Article Number: 1C0290

EDUCATION SCIENCES

Received: October 2010

Accepted: January 2011

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Emre Balkan

Cyprus International University

ebalkan@ciu.edu.tr

Lefkosa-Turkey

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİSAYAR-İNTERNET BAĞIMLILIĞI VE AİLE FONKSİYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

ÖZET

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin bilgisayar-internet bağımlılığı ve aile fonksiyonları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma evreni KKTC'de eğitim gören üniversite öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırma örnekleme amaçsal örnekleme modellerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen 51,5% (n=85) kız, 48.5% (n=80) erkek toplam 165 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "McMaster Aile Değerlendirme Ölçeği", "Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği", "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, bilgisayar-internet bağımlılığı ile iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel işlevlerle sağlıksızlık yönünde ilişkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile Fonksiyonu, Bilgisayar, İnternet, Bilgisayar Bağımlılığı, İnternet Bağımlılığı

THE RELATIONSHIP BETWEEN COMPUTER-INTERNET ADDICTION AND FAMILY FUNCTIONS AMONG UNIVERSITY STUDENTS

ABSTRACT

This study is to investigate the relationship between computer-internet addiction and family structure among university students. The research was conducted among university students in TRNC. The sample for the research consists of 51,5% (n=85) female, 48.5% (n=80) male, 165 university students by using the criterion sampling method. In this study the "McMaster Family Assessment Device", "Computer Addiction Scale", "Internet Addiction Scale" and "Demographic Information Form" were used as a means of collecting data. The result of this study showed that there is a significant correlation between perceived family functions of communication, roles, affective responsiveness, affective involvement, behaviour control and general functioning and the computer-internet addiction to the university students.

Keywords: Family Functions, Computer, Internet, Computer Addiction, Internet Addiction

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günümüzde "Bilgisayar Bağımlılığı" ve "İnternet Bağımlılığı" terimlerinin bilimsel olarak tanımı henüz yapılmamıştır. Ancak araştırmacılar aşırı internet ve bilgisayar kullanımının diğer bağımlılık türlerinde olduğu gibi kullanıcılarda aşırı bilgisayar oyunu oynama ve internet kullanımı olarak görüldüğünü saptamışlardır (Kelleci, 2008). Sosyal yönden oluşturduğu olumsuzluklar göz önünde bulundurularak yapılmış birçok çalışmada internet kullanımının toplumdan bireyin yalıtılması, yalnızlık hissi ve depresyon gibi bazı sonuçlara sebep olduğu belirlenmiştir (Yalçın, 2006).

Bağımlılık tanısı 1994 yılında Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından tolerans, yoksunluk ve mecburi kullanım isteğinin olması olarak belirlemiştir. Psikolojik tolerans, bilgisayar oyunu oynama, sürekli dökümanları düzenleme veya etkileşimli tartışma gruplarında sürekli bulunma gibi bilgisayar aktivitelerinde kullanım süresinin giderek artması olarak tanımlanmaktadır. Bilgisayar kullanıcıları bu problemleri davranışlarının farkındadırlar; ancak sürekli olarak bilgisayar kullanmaya devam etmektedirler. Bu kişiler bilgisayara ulaşamadığı zamanlarda sinirlilik ve kaygı gibi yoksunluk semptomları sergilemektedirler (akt. Orzack, 1998).

1996 yılında Young ilk kez internet bağımlılığı terimini tanımlamıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda, Cengizhan ve Young'ın tanımlamış olduğu internet bağımlılığı semptomları şu şekildedir:

- İnternette aşırı zihinsel çaba harcama,
- Birkaç dakikalığına internette kalmayı planlayıp saatlerini harcama,
- Ekran karşısında geçirilen saatlerin sağlık problemlerine sebebiyet vermesi,
- Sürekli olarak bir sonraki bağlanma süresini düşünme,
- Yüz yüze konuşmak yerine kişilerle internette görüşürken kendini daha rahat hissetme,
- Sürekli olarak e-postasında yeni mektuplar var mı diye kontrol etme isteği duyma,
- İnternet kullanımı nedeniyle iştahının, ders başarısının veya iş gücünün düşmesi,
- E-posta adresini, sohbet odası adını vs. gibi bilgilerini tüm kişilerle paylaşma isteği,
- Geç saatlere kadar internette kalmak sebebiyle sürekli uykulu ve yorgun hissetme,
- İnternet kullanımı düştüğünde kendini eksik hissetme,
- İnternet kullanım süresi azaldığında yoksunluk sendromu oluşması,
- İnternette bağlı kalmak için aile üyelerine, terapisteye veya diğer kişilere yalan söyleme,
- İnternet kullanım süresinin değişme durumundan etkilenme (Young, 1999; akt. Öztürk ve ark. 2007; akt. Balta & Horzum, 2008).

Aile kavramının Türk Aile Yapısı Özel İhtisas Komisyonu tarafından yapılan tanımına göre aile kan bağılılığı, evlilik ve diğer yasal yollardan, aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve genelde aynı evde yaşayan bireylerden oluşan; aile üyelerinin cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılandığı, topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlendiği temel bir sosyal birimdir (akt. Nazlı, 2001). Aile evrensel olarak gelişim süreçlerinin deneyimlendiği, aralarında kanbağı bulunan eş, çocuk, kardeş ilişkisi olarak tanımlanan toplumun en küçük sosyal birimidir (Gülerce, 1996; Özgüven, 2001; Öztürk 2001). Çocukların ilk öğrendiği sosyal sistem ailedir. Aile, çocuğun toplumda yaşarken anne, baba, evlat, kız, erkek, karı, koca vb.

gibi sosyal rollerin kazanılmasını sağlar (Lidz, 1968). Üyelerinin fiziksel ihtiyaçlarını gidermek, çocukların özerkliğini geliştirmek, kişilik gelişimini ve dengesini sağlamak gibi ailenin üç temel işlevi vardır (Özguven, 2001; Kulaksızoğlu, 2004). Fitzpatrick ve Badzinski yaptıkları çalışmada aileyi, kanbağı ilişkisi, yeni doğmuş bebeği beslemek ve sosyalleştirmek fonksiyonu olan küçük bir sosyal grup olarak açıklamışlardır (akt. Gülerce, 1996).

McMaster Aile Modeline göre ailenin üyelerini sosyal, biyolojik ve psikolojik düzeylerini geliştirmek ve devam ettirmek birincil fonksiyonudur (Epstein, Bishop & Levin, 1978; Hinde & Akister, 1995; Zeitlin, 1995). Bu modele göre aile işlevleri yedi boyutta açıklanmaktadır. Bunlar problem çözme; aile işlevlerini en etkili şekilde kullanarak problemleri çözme becerisi, iletişim; bilgileri açık ve direkt şekilde paylaşımı, roller; gerekli sorumluluğu almakla ilgili ailenin ihtiyaçlarına bağlı davranış kalıplarını, duygusal tepki verebilme; olaylar karşısında uygun duygulanım ifadesini göstermeyi, gereken ilgiyi gösterme; iş ve aktiviteler karşısında takdir etmeyi, davranış kontrolü; belirli davranış kalıplarını sürdürmeyi ve genel fonksiyonlar; genel anlamda ailedeki sağlık ve patoloji durumunu ifade etmektedir (Epstein, Bishop & Levin, 1978; Hinde & Akister, 1995; Zeitlin, 1995).

Young'a göre bilgisayar ve internet bağımlılığı ailesel problemler, okul ve iş başarısındaki düşüşler gibi birçok olumsuz neticeler ortaya çıkarmaktadır. İnternet bağımlılığından kaynaklanan ilişkisel problemlerde etkisi olduğu yapılan çalışmalarda da ortaya konmuştur. Young tarafından yapılan çalışmada bağımlıların ilişkisel problemlerinin olduğu ve çevrelerindeki insanlarla çok az zaman geçirmekte olduklarını saptanmıştır (akt. Aslanbay, 2006).

Bilgisayar kullanımı açısından zamanlarının önemli bir kısmını bilgisayar başında geçiren gençlerin ve üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerinde önemli sorunlar yaşadıkları yapılan çalışmalarda ortaya konmuştur. Buna göre, 2000 yılında Suhail ve Bargees tarafından yapılan çalışmada internet kullanımının gençlerin kişilerarası ilişkilerde sıkıntılar yaşamalarına neden olduğu belirlenmiştir. Uzun süre bilgisayar kullanan ve internette fazla zaman geçiren çocuk ve gençlerin giderek yalnızlaştığını ve yüz yüze ilişki kurmakta sıkıntı yaşadıklarını belirtmektedir (akt. Kelleci, 2008). Gross'un yapmış olduğu çalışmaya göre ise internet yoluyla kurulan iletişim günümüzün gençleri için en önemli iletişim şekli olarak saptanmıştır (akt. Kelleci, 2008).

Bilgisayar ve internet bağımlılığı yeni bir bağımlılık türü olarak açıklanmakta olup psikoloji, sosyoloji ve iletişim gibi disiplinlerin dikkatini çeken bir çalışma alanıdır (Balıcı & Gülnar, 2009). Bu bağlamda, yapılan çalışma akademisyen, program geliştirici, yönetici, eğitimci vs. yapacakları araştırmalarda ışık tutar niteliktedir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

2.1. Çalışmanın Amacı (Aim of the Research)

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin bilgisayar-internet bağımlılığı ve aile fonksiyonları olan problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, genel fonksiyonlar arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

2.2. Araştırmanın Problemi (Statement of the Problem)

Araştırmanın temel problem cümlesi "Üniversite öğrencilerinde bilgisayar ve internet bağımlılığı eğiliminin aile yapısıyla ilişkisi (varsa) nelerdir?" dir.

Bu temel probleme dayalı olarak şu alt problemlere cevap aranmıştır:
Üniversite öğrencilerinde;

- Bilgisayar ve internet bağımlılığı eğilimi ile aile yapısı arasında anlamlı ilişki var mıdır?
- Bilgisayar ve internet bağımlılığı eğilimi ile günlük bilgisayar kullanım süresi arasında anlamlı farklılaşmalar var mıdır?
- Bilgisayar ve internet bağımlılığı eğilimi ile günlük internet kullanım süresi arasında anlamlı farklılaşmalar var mıdır?" dır.

3. YÖNTEM (METHODOLOGY)

3.1. Araştırmanın Modeli (Research Design)

Araştırma betimsel türde ilişkisel tarama modeli ile yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem (Universe and Sample)

Araştırma evreni KKTC'de eğitim gören üniversite öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırma örnekleme amaçsal örnekleme modellerinden ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenen 51.5% (n=85) kız, 48.5% (n=80) erkek toplam 165 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Öğrencilerin kendilerine ait bilgisayarlarının olması kriter olarak alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları (Instruments)

Araştırmada veri toplama aracı olarak "McMaster Aile Değerlendirme Ölçeği", "Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği", "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" ve "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Epstein ve Bishop (1983) tarafından geliştirilmiş "McMaster Aile Değerlendirme Ölçeği" (ADÖ), Bulut (1990) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .72 ve .92 arasında değişen 60 soru ve 7 alt ölçeği vardır (Öner, 1994). Alt ölçekler; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü ve genel fonksiyonlardır. 1-4 arası puanlanan ölçeğin alt skalalarından alınacak yüksek puan sağlıksızlığı ifade etmektedir (Hinde & Akister, 1995). "Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği" (BBÖ) Yılmaz (2008) tarafından geliştirilmiştir. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .87'dir. 1-5 arası puanlanan 9 sorudan oluşmaktadır. Ölçekten alınacak yüksek puanlar bilgisayar bağımlılığı eğilimini ifade etmektedir (Yılmaz, 2008). Young (1996) tarafından geliştirilmiş "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" (İBÖ), Bayraktar (2001) tarafından Türkçeye adaptasyonu yapılmıştır. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayısı .90'dır. 0-6 arası puanlanan 20 sorudan oluşmaktadır. Ölçekten alınacak yüksek puanlar internet bağımlılığı eğilimini ifade etmektedir (akt. Kurtaran, 2008). Araştırmacı tarafından geliştirilen araştırmanın amacına uygun 13 maddeden oluşan "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması (Analysis of Data)

Verilerin analizinde araştırmanın amaçları doğrultusunda yüzdelik dökümleri, aritmetik ortalama, t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Scheffe ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplama yöntemleri kullanılmıştır. Bu araştırmada önem düzeyi .05 olarak alınmıştır.

4. BULGULAR (RESULTS)

Yapılan çalışmada kendilerine ait bilgisayarlarının olması kriter olarak alınan 165 üniversite öğrencisi dahil edilmiştir. Çalışma grubu %51.5 (n=85) kız, %48.5 (n=80) erkek öğrenciden oluşmaktadır.

Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplamalarına göre, McMaster Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ), İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ve Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği (BBÖ) arasındaki korelasyon sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. ADÖ, İBÖ ve BBÖ test skorları korelasyon tablosu
(Table 1. Correlation of FAD test scores with IAS and CAS test scores)

Ölçekler	ADÖ P.Ç.	ADÖ İ.	ADÖ R.	ADÖ D.T.V.	ADÖ G.İ.G.	ADÖ D.K.	ADÖ G.F.
Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği							
r	.375**	.212**	.105	.109	-.175*	.016	.214**
n	165	165	165	165	165	165	165
p	.000	.006	.178	.164	.025	.836	.006
İnternet Bağımlılığı Ölçeği							
r	.388**	.326**	.292**	.248**	.072	.281**	.430**
n	165	165	165	165	165	165	165
p	.000	.000	.000	.001	.357	.000	.000

** p<.001 istatistiksel anlamlı ilişki

* p<.05 istatistiksel anlamlı ilişki

Korelasyon analizi sonucu; BBÖ ve İletişim (r=.212), ve Genel Fonksiyon (r=.214) olan ADÖ alt ölçekleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır. BBÖ ve Problem Çözme (r=.375) alt ölçeği arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır. BBÖ ve Gereken İlgiyi Gösterme (r=-.175) arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır. BBÖ ve Roller (r=.105), Duygusal Tepki Verebilme (r=.109), Davranış Kontrolü (r=.016) alt ölçekleri arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

İBÖ ve Roller (r=.292), Duygusal Tepki Verebilme (r=.248), Davranış Kontrolü (r=.281) alt ölçekleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır. İBÖ ve ADÖ alt ölçeklerinden Problem Çözme (r=.388), İletişim (r=.326) ve Genel Fonksiyonlar (r=.430) arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki saptanmıştır. İBÖ ve Gereken İlgiyi Gösterme (r=.072) alt ölçeği arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin günlük bilgisayar kullanım sürelerinin BBÖ ve İBÖ skorları karşılaştırma tablosu
(Table 2. Comparing student's duration of computer usage with IAS scores and CAS scores)

Günlük Bilgisayar Kullanım Süresi		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği	Hergün kullanmayan	8	20.37	6.56	4	3.870	.005*
	1-3 saat	37	20.16	5.32	160		
	4-5 saat	46	21.06	5.58			
	6-8 saat	47	22.82	5.79			
	8 saat ve üzeri	27	25.25	6.06			
	Toplam	165	22.01	5.91			
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Hergün kullanmayan	8	23.50	23.30		4	6.710
	1-3 saat	37	25.02	20.02	160		
	4-5 saat	46	28.60	17.17			
	6-8 saat	47	38.29	18.12			
	8 saat ve üzeri	27	45.77	19.97			
	Toplam	165	33.12	20.27		164	

** p<.001 istatistiksel farklılık

* p<.05 istatistiksel farklılık

Tek yönlü varyans analizi ANOVA sonucu günlük bilgisayar kullanımı ile BBÖ ve İBÖ ölçek puanları karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Yapılan analiz sonucunda günlük bilgisayar kullanımı açısından her gün kullanmayan ($\bar{X}=20.37 \pm 6.56$), 1-3 saat ($\bar{X}=20.16 \pm 5.32$), 4-5 saat ($\bar{X}=21.06 \pm 5.58$), 6-8 saat ($\bar{X}=22.82 \pm 5.79$), 8 saat ve üzeri ($\bar{X}=25.25 \pm 6.06$) ve BBÖ puanları arasında anlamlı olarak farklılaşma olduğu saptanmıştır ($p=.005$).

Yapılan analiz sonucunda günlük bilgisayar kullanımı açısından her gün kullanmayan ($\bar{X}=23.50 \pm 23.30$), 1-3 saat ($\bar{X}=25.02 \pm 20.02$), 4-5 saat ($\bar{X}=28.60 \pm 17.17$), 6-8 saat ($\bar{X}=38.29 \pm 18.12$), 8 saat ve üzeri ($\bar{X}=45.77 \pm 19.97$) ve İBÖ puanları arasında anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır ($p=.000$).

Tablo 3. Öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerinin BBÖ ve İBÖ skorları karşılaştırma
(Table 3. Comparing student’s duration of internet usage with IAS scores and CAS scores)

Günlük İnternet Kullanım Süresi		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
Bilgisayar Bağımlılığı Ölçeği	Hergün kullanmayan	10	19.50	5.77	4	7.775	.000**
	1-3 saat	34	20.82	5.23			
	4-5 saat	58	20.22	5.85			
	6-8 saat	41	23.58	4.89			
	8 saat ve üzeri	22	26.81	5.79			
	Toplam	165	22.01	5.91	164		
İnternet Bağımlılığı Ölçeği	Hergün kullanmayan	10	23.50	23.30	4	7.516	.000**
	1-3 saat	34	23.38	20.02			
	4-5 saat	58	30.65	17.17			
	6-8 saat	41	38.87	18.12			
	8 saat ve üzeri	22	48.36	19.97			
	Toplam	165	33.12	20.27	164		

** $p<.001$ istatistiksel farklılık

Tek yönlü varyans analizi ANOVA sonucu günlük internet kullanımı ile BBÖ ve İBÖ ölçek puanları karşılaştırılmıştır. Tablo 3’te yapılan analizler sunulmuştur.

Analiz sonucunda günlük internet kullanımı bakımından her gün kullanmayan ($\bar{X}=19.50 \pm 5.77$), 1-3 saat ($\bar{X}=20.82 \pm 5.23$), 4-5 saat ($\bar{X}=20.22 \pm 5.85$), 6-8 saat ($\bar{X}=23.58 \pm 4.89$), 8 saat ve üzeri ($\bar{X}=26.81 \pm 5.79$) ve BBÖ puanları arasında anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır ($p=.000$).

Yapılan analiz sonucunda günlük internet kullanımı açısından her gün kullanmayan ($\bar{X}=23.50 \pm 23.30$), 1-3 saat ($\bar{X}=23.38 \pm 20.02$), 4-5 saat ($\bar{X}=30.65 \pm 17.17$), 6-8 saat ($\bar{X}=38.87 \pm 18.12$), 8 saat ve üzeri ($\bar{X}=48.36 \pm 19.97$) ve İBÖ puanları arasında anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır ($p=.000$).

5. TARTIŞMA (DISCUSSION)

Yapılan çalışmada, çağımızda birçok uzmanlık alanının dikkatini çeken ve bu bağlamda araştırmaların yapılmakta olduğu bağımlılığın yeni türlerinden olan bilgisayar ve internet bağımlılığı üzerine çalışılmıştır. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin bilgisayar-internet bağımlılığı ve aile fonksiyonları olan problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranış kontrolü, genel fonksiyonlar arasındaki ilişkinin incelenmesi amaç edinilmiştir. Yapılan analizler sonucunda bilgisayar kullanımı arttıkça problem çözme, iletişim ve genel fonksiyonların sağlıksızlığı yönünde arttığı bulunmuştur. Bunun yanında internet kullanımı

arttıkça problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü ve genel fonksiyonların sağlıksızlık yönünde arttığı bulunmuştur.

Yalçın tarafından aktarılan çalışmada internet üzerinde harcanılan zaman haftada 18 saati geçiyorsa "internet bağımlılığı" riski taşıyan insanlar grubunda olunabileceği saptanmıştır (akt. Yalçın, 2006). Yapılan çalışmada ise öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun günlük olarak 8 saat ve yukarısı internet kullanmakta olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlarda öğrencilerin birçoğunun internet bağımlısı olduğunu ortaya koyar niteliktedir.

Fidancıoğlu ve ark.'larının yapmış olduğu çalışmada sağlık yüksek okulu öğrencilerinin bir kısmı internete her gün bağlandığını ve geneli ise bilgisayar ve internet kullanmanın ileride meslekleri için gerekli olduğunu ifade etmişlerdir (Fidancıoğlu ve ark., 2009). Yapılan çalışma sonuçları da bu bilgileri destekler nitelikte olup öğrencilerin büyük bir kısmının günlük sekiz saat ve üzeri internete bağlandıkları veya bilgisayarda vakit geçirdikleri bulunmuştur.

Gökçeaslan'ın yapmış olduğu çalışmada ailelerin yarısından fazlasının bilgisayar kullanımında çocuklarının çevreleriyle ve aileleriyle iletişimlerini sınırladığını rapor etmiştir (Gökçeaslan, 2005). Ayrıca Suhail ve Bargees tarafından 200 öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada internet kullanımının gençlerin kişilerarası ilişkilerde sıkıntı yaşamalarına neden olduğu belirlenmiştir. İnternette fazla zaman geçiren çocuk ve gençlerin giderek yalnızlaştığını ve yüz yüze iletişim kurmakta sıkıntı yaşadıklarını belirtmektedir (akt. Kelleci, 2008). Yapılan çalışmada da bilgisayar ve internet kullanımının aile işlevlerinden iletişime negatif yönde etkisi olduğu bulunmuş olup önceki çalışmaları destekler niteliktedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSSION AND SUGGESTIONS)

Yapılan çalışmanın sonucunda üniversite öğrencilerinde bilgisayar bağımlılığı eğiliminin problem çözme, iletişim ve genel fonksiyon aile işlevlerinin sağlıksızlığıyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılığı eğiliminin ise problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, davranış kontrolü ve genel fonksiyon aile işlevlerinin sağlıksızlığıyla ilişkili olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun günde 8 saat ve üzeri internet ve bilgisayar kullandığı sonucu bulunmuştur. Bu sonuçlar öğrencilerin bir kısmının bilgisayar ve internet bağımlısı olduğunu, bir kısmının ise risk altında olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla öğrencilerin ailelerinden ve çevrelerinden edinecekleri bilgi ve kültür aktarımının sanal ortamlarda kurdukları ilişkilerle edinilmeye çalışılması ve ailevi değerlerin de gün geçtikçe yok olmaya başlaması kaçınılmaz bir durum haline gelmektedir.

Araştırmada, şahısına ait bilgisayarı olan üniversite öğrencilerinin kendi aile fonksiyonlarını algılamalarına odaklanılmıştır. Sonuçlara bağlı olarak internet ve bilgisayar kullanımının belirli aile fonksiyonlarıyla ilişkili olduğunun bilincine varılmıştır. Bu bağlamda ailelere ve öğrencilere eğitimler düzenlenmesi, bu eğitimlerde öğrencilerin gelişimsel özelliklerine, bilgisayar ve internet bağımlılığını önleme stratejilerine ve sağlıklı bilgisayar-internet kullanımı gibi konulara yer verilmesi önerilmektedir.

Bu çalışmaya eğitim ve sosyo-ekonomik açıdan yüksek seviyeye sahip öğrenciler dahil edilmiştir. Eğitim seviyesi ve sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelere sahip öğrencilere uygulanması farklı sonuçlar ortaya çıkarabilecektir. Daha geniş bir örneklem, sonuçların genellenmesine olanak sağlayabilecektir. Ayrıca yapılan çalışma öğrencilerin bilgisayar-internet kullanımı ve aile yapılarıyla ilgili bakış açıları üzerine odaklanılmış, ailelerinde bakış açısına yer verilen çalışmalar yapılmasında önerilmektedir.

Betimsel türde olan çalışma, diğer çalışmalara ışık tutar nitelikte olup deneysel çalışmalarla da etkililiğinin araştırılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Aslanbay, M., (2006). A compulsive consumption internet use addiction tendency: High school the case of Turkish students. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
2. Balcı, Ş. ve Gülnar, B., (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. Journal of Selçuk Communication, 6(1), 5-22.
3. Balta, Ö.Ç. and Horzum, M.B., (2008). The factors that affect internet addiction of students in a web based learning environment. Journal of Faculty of Educational Science, 41(1), 187-205.
4. Epstein, N.B., Bishop D.S., and Levin, S., (1978). The McMaster model of family functioning. Journal of Marriage and Family Counseling, 4(4), 19-31.
5. Fidancıoğlu, F., Beydağ, K.D., Göközer, F. ve Kızılkaya, M., (2009). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin internet kullanımına yönelik görüşleri. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 2(1), 3-9.
6. Gökçearslan, Ş., (2005). İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar kullanımına ilişkin öğrenci ve veli görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
7. Gülerce, A., (1996). Türkiye’de ailelerin psikolojik örüntüleri. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
8. Hinde, J.S. and Akister, J., (1995). The McMaster model of family functioning: Observer and parental rating in a nonclinical sample. Family Process, 34(1), 337-347.
9. Kelleci, M., (2008). İnternet, cep telefonu, bilgisayar oyunlarının çocuk ve gençlerin ruh sağlığına etkileri. TAF Preventive Medicine Bulletin, 7(3), 253-256.
10. Kulaksızoğlu, A., (2004). Ergenlik psikolojisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
11. Kurtaran, G.T., (2008). İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Mersin, Türkiye.
12. Lidz, T., (1968). The person throughout the life cycle. New York: Basic Books, Inc.
13. Nazlı, S., (2001). Aile danışmanlığı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
14. Orzack, H.M., (1998). Computer addiction: What is it? Psychiatric Times, 5(8), 2-3.
15. Öner, N., (1994). Türkiye’de kullanılan psikolojik testler: Aile değerlendirme ölçeği. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
16. Özgüven, İ.E., (2001). Ailede iletişim ve yaşam. Ankara: PDREM Yayınları.
17. Öztürk, O., (2001). Ruh sağlığı ve hastalıkları. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
18. Öztürk, Ö., Odabaşoğlu, G., Eraslan, D., Genç, Y. ve Kalyoncu, Ö.A., (2007). İnternet bağımlılığı: Kliniği ve tedavisi. Journal of Dependence, 8(1), 36-41.
19. Yalçın, N., (2006). "İnterneti Doğru Kullanıyor muyuz? İnternet Bağımlısı mıyız? Çocuklarımız ve Gençlerimiz Risk Altında Mı?" Akademik Bilişim Bildiriler Kitabı Şubat, 585-588.

20. Yılmaz, B., (2008). İlköğretim 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin bilgisayara yönelik bağımlılık gösterme eğilimlerinin farklı değişkenlere göre incelenmesi. IETC Mayıs, 617-622.
21. Young, K.S., (1999). Innovations in clinical practice. USA: Professional Resource Exchange Inc.
22. Zeitlin, M.F., Babatunde, E.D., Coletta, N.D., Kramer, E.M., and Megawangi, R., (1995). Strengthening the family-implications for international development. New York: United Nations University Press.